

НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра товарознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри

Баранова І.І
“ _____ ” _____ 2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Фармацевтичне та медичне товарознавство

(назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки 1102,1202 - Фармація

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 8.110201, 8.12020101- Фармація

(шифр і назва спеціальності)

факультет Фармацевтичний

2014 – 2015 навчальний рік

Робоча програма Фармацевтичне та медичне товарознавство для студентів
(назва навчальної дисципліни)
за напрямом підготовки 1102,1202 - Фармація, спеціальністю 8.110201,
8.12020101 - Фармація

Розробники: Баранова І.І. проф., д.ф.н., Бреусова С.В. доц., к.ф.н.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри товарознавства

Протокол від. “ 01 ” вересня 2014 року № 1

Завідувач кафедри товарознавства

_____ (Баранова І.І.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни			
		денна форма навчання		заочна форма навчання	
Кількість кредитів – 4	Напрямок підготовки <u>1102, 1202 - "Фармація"</u> (шифр і назва)	Нормативна (за вибором)			
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): <u>8.110201, 8.12020101 - Фармація</u> (5,0д)і, (5,0)снд, (5,5з)	Рік підготовки:			
Змістових модулів – 4		4-й, 5-й		4-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____		Семестр			
(назва)					
Загальна кількість годин - 144		8-й, 10-й		8-й, 9-й	
	Лекції				
		год.		год.	
				5,5 р.н	
		10	4	8	
		Практичні, семінарські			
		год.		год.	
		Лабораторні			
		год.		год.	
				5,5 р.н	
		40	24	24	
		Самостійна робота			
		год.		год.	
				5,5 р.н	
		40	26	112	
		Індивідуальні завдання (заоч.): год. КР			
		Вид контролю: МК, залік			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 78 32 самостійної роботи студента – 66 112	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр				

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 54 % : 45 %;

для заочної форми навчання - 22 % : 78 %

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: - вивчення факторів, які зумовлюють якість товарів;

- удосконалення методів контролю якості товарів;

- організація раціональних способів зберігання товарів;

- оволодіння технікою проведення товарознавчого аналізу;

- вивчення вимог, які пред'являються до якості товарів і матеріалів та правил їх приймання.

Сучасний випускник фармацевтичного вузу або факультету повинен досконало володіти питаннями:

- визначення товарних видів груп товарів та матеріалів за їх функціональними ознаками, маркуванням тощо;

- вибору нормативної документації для проведення товарознавчої оцінки якості товарів та матеріалів;

- вибору методів оцінки якості матеріалів та товарів;

- прогнозування впливу на якість товарів різноманітних факторів та прийняття заходів, які запобігають цьому впливу;

- оформлення документації з приймання, зберігання, відпускання та списання товарів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

1. Нормативну документацію на медичні та фармацевтичні товари.
2. Асортимент та товарні види медичних та фармацевтичних товарів.
3. Умови транспортування медичних та фармацевтичних товарів.
4. Порядок проведення товарознавчого аналізу медичних та фармацевтичних товарів. Оцінювання якості товару за показниками: зовнішній вигляд, пакування, маркування товарів.
5. Правила приймання цих видів товарів.
6. Товаросупроводжувальну документацію для конкретних видів товарів.
7. Умови зберігання для кожної групи товарів.

вміти:

1. Перевірити правильність оформлення запропонованого документу у відповідності з договором на постачання продукції.
2. Скласти необхідні документи при виявленні недостачі товару по кількості.
3. Перевірити правильність маркування транспортної тари.
4. Заповнити необхідну документацію на прийнятий товар у відділі зберігання.
5. Розподілити прийнятий товар по відділах зберігання.
6. Прийняти і відпустити товар з урахуванням його терміну придатності.
7. Перевірити правильність зберігання лікарських засобів в приміщеннях для зберігання в аптеці.
8. Прийняти кисень медичний в аптеку від постачальника.
9. Відпустити кисень медичний споживачу з аптеки.
10. Визначити поглинальну здатність вати медичної.
11. Визначити капілярність та нейтральність вати медичної.

12. Визначити змочуваність, капілярність і нейтральність марлі.
13. Розподілити за групами запропоновані хірургічні інструменти.
14. Перевірити відповідність запропонованого хірургічного інструмента вимогам стандарту.
15. Провести товарознавчий аналіз шприців ін'єкційних відповідно до документації на них.
16. Провести товарознавчий аналіз голок ін'єкційних відповідно до документації на них.
17. Провести товарознавчий аналіз запропонованої окулярної лінзи.
18. Прочитати рецепт на окуляри.
19. Розподілити запропоновану скляну тару у відповідності з її класифікацією за призначенням.
20. Розподілити запропоновані закупорювальні засоби у відповідності з їх класифікацією за призначенням.
21. Прийняти полімерну тару у відповідності з документацією на неї.
22. Провести товарознавчий аналіз запропонованої скляної тари на відповідність технічним вимогам.
23. Дати висновок про можливість повторного використання транспортної тари.
24. Здійснити маркування транспортної тари.
25. Оформити відповідний документ на отримання запропонованих контейнерів зі складроту зі складу.
26. Здійснити маркування лікарського засобу після перефасування на аптечному складі.
27. Перевірити правильність маркування готового лікарського засобу.
28. Дати висновок про правильність розміщення готових лікарських засобів на полицях складського приміщення.
29. Визначити вид споживчого пакування готового лікарського засобу.
30. Прийняти готовий перев'язувальний засіб у відповідності з документацією.
31. Перевірити правильність зберігання гумових виробів.
32. Провести товарознавчий аналіз на придатність подальшого використання запропонованого гумового виробу і запропонувати спосіб його відновлення.
33. Дати назву запропонованим гумовим виробам.
34. Дати висновок про правильність зберігання мінеральної води.
35. Здійснити приймання мінеральної води в аптеку.
36. Перевірити правильність зберігання п'явок медичних.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи товарознавства. Нормативна документація. Класифікація та кодування товарів. Пакування, маркування та транспортування медичних товарів. Транспортна тара.

Тема 1. Теоретичні основи товарознавства.

Тема 2 . Нормативна документація на медичні та фармацевтичні товари.

Тема 3 . Товарознавчий аналіз лікувальної апаратури.

Тема 4 . Класифікація та кодування товарів.

Тема 5 . Основи товарознавчого аналізу медичних та фармацевтичних товарів.

Тема 6. Товарознавчий аналіз технічних засобів для травматології.

Тема 7. Пакування, маркування та транспортування медичних товарів.
Транспортна тара.

Тема 8. Товарознавчий аналіз приладів для огляду, ендоскопії та інтроскопії.

Змістовий модуль 2. Основи матеріалознавства (металеві, неметалеві матеріали). Медичні інструменти, шовні матеріали та вироби медичної техніки.

Тема 9. Основи матеріалознавства медичних та фармацевтичних товарів.
Металічні матеріали, які використовуються в медицині та фармації.

Тема 10. Товарознавчий аналіз загальнохірургічних інструментів: ріжучі, затискні, відтискні, зондуючі та бужуючі.

Тема 11. Товарознавчий аналіз обладнання для стоматології.

Тема 12. Товарознавчий аналіз спеціальних інструментів: нейрохірургічні, офтальмологічні та оторіноларінгологічні.

Тема 13. Товарознавчий аналіз спеціальних інструментів: урологічні, акушерсько-гінекологічні.

Тема 14. Неметалеві матеріали. Гума, скло, кераміка та вироби з них.
Товарознавчий аналіз гумових виробів та предметів догляду за хворими.

Тема 15. Полімерні матеріали та пластичні маси, які застосовуються у фармації

Тема 16. Товарознавчий аналіз шовних матеріалів та проколюючих голок.

Тема 17. Товарознавчий аналіз інструментів і апаратів для проколів, ін'єкцій, трансфузій та відсмоктування.

Тема 18. Товарознавчий аналіз перев'язувальних матеріалів і готових перев'язувальних засобів.

Тема 19. Окулярна оптика. Товарознавчий аналіз приладів та засобів для дослідження, корекції та захисту органів зору.

Тема 20. Нові напрямки в покращенні споживчих властивостей фармацевтичних та медичних виробів.

Тема 21. Перспективні напрямки в створенні нових видів тари та пакування.

Змістовий модуль 3. Товари обмеженого аптечного асортименту. Контейнери для фармацевтичного застосування, закупорювальні засоби та пакувальні матеріали.

Тема 22. Товарознавчий аналіз обладнання для дезінфекції, передстерилізаційної обробки та стерилізації.

Тема 23. Товарознавчий аналіз товарів обмеженого аптечного асортименту.

Тема 24. Кисень та закис азоту, які використовуються в медицині.
Товарознавчий аналіз кисневої, дихальної і наркозної апаратури.

Тема 25. Контейнери для фармацевтичного застосування, закупорювальні засоби та сучасні пакувальні матеріали у фармації.

пакування.																		
Тема 23. Товарознавчий аналіз товарів обмеженого аптечного асортименту		1																
Тема 25. Контейнери для фармацевтичного застосування, закупорювальні засоби та сучасні пакувальні матеріали у фармації.		2																
Разом за змістовим модулем 2		5	39	30			1			8								
Підсумковий модульний контроль			1														30	
Усього годин	90	10	40	40			3			12							62	
<u>Модуль 2</u>																		
Змістовий модуль 3. Товари обмеженого аптечного асортименту. Контейнери для фармацевтичного застосування, закупорювальні засоби та пакувальні матеріали.																		
Тема 22. Товарознавчий аналіз обладнання для дезінфекції, передстерилізаційної обробки та стерилізації.				6														10
Тема 23. Товарознавчий аналіз товарів обмеженого аптечного асортименту			4															10
Тема 24. Кисень та закис азоту, які використовуються в медицині. Товарознавчий аналіз кисневої, дихальної і наркозної апаратури.				6														10
Тема 25. Контейнери для фармацевтичного застосування, закупорювальні			4				2			4								

засоби та сучасні пакувальні матеріали у фармації.														
Разом за змістовим модулем 3	20		8	12			2			4			30	
Змістовий модуль 4. Пакування, маркування, транспортування лікарських засобів. Організація зберігання лікарських засобів та виробів медичного призначення. Приймання товарів на аптечний склад.														
Тема 26. Пакування, маркування та транспортування лікарських засобів.		2	4				1			4				
Тема 27. Товарознавчий аналіз фармацевтичних товарів.				3										
Тема 28. Приймання товарів на аптечний склад.		1	4				1			2				
Тема 29. Товарознавчий аналіз скляних виробів для лабораторій та аптек.				3									7	
Тема 30. Засоби малої механізації для лабораторій та аптек				3									6	
Тема 31. Організація зберігання лікарських засобів та виробів медичного призначення.		1	6				1			1				
Тема 32. Товарознавчий аналіз обладнання для лабораторій та аптек.				5									7	
Разом за змістовим модулем 4	32	4	14	14			3			7			20	
Підсумковий модульний контроль			2							1				
Разом за модулем 2	54	4	24	26										
Усього годин	144	14	64	66			8			24			112	

5. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		
		5,0 д	5,5 р.н. зв	
1	Теоретичні основи товарознавства.	0,5	0,5	
2	Нормативна документація на медичні та фармацевтичні товари.	0,5	0,5	
4	Класифікація та кодування товарів.	1	-	
5	Основи товарознавчого аналізу медичних та фармацевтичних товарів.	1	1	
7	Пакування, маркування медичних товарів. Транспортна тара.	2	-	
9,10	Основи матеріалознавства медичних та фармацевтичних товарів. Металічні матеріали, які використовуються в медицині та фармації. Товарознавчий аналіз загальнохірургічних інструментів: ріжучі, затискні, відтискні, зондуючі та бужуючі.	1	-	
14	Неметалеві матеріали. Гума, скло, кераміка та вироби з них.	1	1	
23	Товарознавчий аналіз товарів обмеженого аптечного асортименту.	1	-	
25	Контейнери для фармацевтичного застосування, закупорювальні засоби та сучасні пакувальні матеріали у фармації	2	2	
26	Пакування, маркування та транспортування лікарських засобів.	2	1	
28	Приймання товарів на аптечний склад.	1	1	
31	Організація зберігання лікарських засобів та виробів медичного призначення.	4	1	
	Разом:	14	8	

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		
		5,0 д	5,5 р.н. зв	
1	Теоретичні основи товарознавства.	0,5	1	
2	Нормативна документація на медичні та фармацевтичні товари.	3,5	2	
4	Класифікація та кодування товарів.	4	-	
5	Основи товарознавчого аналізу медичних та фармацевтичних товарів.	4	1	
7	Пакування, маркування медичних товарів. Транспортна тара.	4	-	
9,10	Основи матеріалознавства медичних та фармацевтичних товарів. Металічні матеріали, які використовуються в медицині та фармації. Товарознавчий аналіз загальнохірургічних інструментів: ріжучі, затискні, відтискні, зондуючі та бужуючі.	4	4	
14	Неметалеві матеріали. Гума, скло, кераміка та вироби з них. Товарознавчий аналіз гумових виробів та предметів догляду за хворими.	4	2	
16	Товарознавчий аналіз шовних матеріалів та проколюючих голок.	4	-	
17	Товарознавчий аналіз інструментів і апаратів для проколів, ін'єкцій, трансфузій та відсмоктування.	4	-	
18	Товарознавчий аналіз перев'язувальних матеріалів і готових перев'язувальних засобів.	4	2	
19	Окулярна оптика. Товарознавчий аналіз приладів та засобів для дослідження, корекції та захисту органів зору.	3	-	

23	Товарознавчий аналіз товарів обмеженого аптечного асортименту.	4	-	
25	Контейнери для фармацевтичного застосування, закупорювальні засоби та сучасні пакувальні матеріали у фармації	4	4	
26	Пакування, маркування та транспортування лікарських засобів.	4	4	
28	Приймання товарів на аптечний склад.	4	2	
31	Організація зберігання лікарських засобів та виробів медичного призначення.	6	1	
	Підсумковий модульний контроль	3	1	
	Разом:	64	24	

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		
		5,0 д	5,5 зв	
3	Товарознавчий аналіз лікувальної апаратури.	3	5	
4	Класифікація та кодування товарів.	-	5	
6	Товарознавчий аналіз технічних засобів для травматології.	3	6	
8	Товарознавчий аналіз приладів для огляду, ендоскопії та інтроскопії.	4	10	
11	Товарознавчий аналіз обладнання для стоматології.	5	5	
12	Товарознавчий аналіз спеціальних інструментів: нейрохірургічні, офтальмологічні та оториноларінгологічні.	5	4	
13	Товарознавчий аналіз спеціальних інструментів: урологічні, акушерсько-гінекологічні.	5	1	
15	Полімерні матеріали та пластичні маси, які застосовуються у фармації.	5	2	
16	Товарознавчий аналіз шовних матеріалів та проколюючих голок.	-	3	
17	Товарознавчий аналіз інструментів і апаратів для проколів, ін'єкцій, трансфузій та відсмоктування.	-	3	
19	Окулярна оптика. Товарознавчий аналіз приладів та засобів для дослідження, корекції та захисту органів зору.	-	2	
20	Нові напрямки в покращенні споживчих властивостей фармацевтичних та медичних виробів.	5	2	
21	Перспективні напрямки в створенні нових видів тари та пакування.	5	-	
22	Товарознавчий аналіз обладнання для дезинфекції, передстерилізаційної обробки та стерилізації.	6	10	
23	Товарознавчий аналіз товарів обмеженого аптечного асортименту.	-	10	
24	Кисень та закис азоту, які використовуються в медицині. Товарознавчий аналіз кисневої, дихальної і наркозної апаратури.	6	10	
27	Товарознавчий аналіз фармацевтичних товарів.	3	-	
29	Товарознавчий аналіз скляних виробів для лабораторій та аптек.	3	7	
30	Засоби малої механізації для лабораторій та аптек	3	6	
32	Товарознавчий аналіз обладнання для лабораторій та аптек.	5	7	
	Разом	66	112	

7. Індивідуальні завдання

Студентам заочної форми навчання видається контрольна робота, в якій вони повинні детально розкрити усі питання за відповідними темами та своєчасно надіслати на перевірку кафедри.

8. Методи навчання

У ході викладання дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- словісні (лекції, розповідь, пояснення, бесіда);
- наочні (ілюстрації, наглядні матеріали, вироби медичного призначення, прилади та устаткування, вироби фармацевтичного призначення, лікарські препарати, тара та закупорювальні засоби, оригінал-макети, товари обмеженого аптечного асортименту та ін.);
- практичні (лабораторна робота, завдання, ситуаційні завдання).

9. Методи контролю

Денна – поточний тестовий та усний контроль після кожної теми, змістовий модульний контроль, до якого входять декілька питань для самостійної роботи; підсумковий модульний контроль.

Заочна – поточний тестовий та усний контроль після кожної теми, підсумковий модульний контроль та залік по контрольній роботі.

Поточний контроль здійснюється на кожному лабораторному занятті відповідно конкретним цілям теми та під час індивідуальної роботи викладача зі студентом для тих тем, які студент опрацьовує самостійно і вони не належать до структури лабораторного заняття.

Поточний контроль успішності студента

Традиційна оцінка	Бали
5 - відмінно	27 - 30
4 - добре	23 - 26
3 - задовільно	18 - 22
2 - незадовільно	1 - 17

Максимальна кількість балів, що присвоюється студентам при засвоєнні модулю – 100, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 60 балів (за кожен змістовий модуль 30 балів), за результатами модульного контролю – 40 балів.

Модульний контроль успішності студента

Традиційна оцінка	Бали
5 - відмінно	36-40
4 - добре	31-35
3 - задовільно	25-30
2 - незадовільно	0-24

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль 1

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий тест	Сума	
Змістовий модуль № 1					Змістовий модуль № 2							
Т. 1-3	Т. 4	Т. 5-6	Т. 7-8		Т. 9-11	Т.12-14	Т.15-16	Т.17	Т.18	Т.19-21	40	100
7,5	7,5	7,5	7,5		5	5	5	5	5	5		
30					30							

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Модуль 2

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумковий тест	Сума
Змістовий модуль № 3				Змістовий модуль № 4				
Т.22-23	Т.24-25			Т. 26-27	Т.28-30	Т.31-32	40	100
15	15			10	10	10		
30				30				

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Нормативні документи: стандарти (ДСТУ, ДСТУ ISO, ГОСТ, ГСТУ, СТП), ТУ У, МКЯ, ДФУ, Каталоги, Класифікатори, Керівництва.
2. Асортимент споживчої тари для різних виробів медичного призначення, різні пакувальні матеріали.
3. Асортимент загальнохірургічних інструментів.
4. Асортимент шовних матеріалів і проколюючих голок.
5. Асортимент інструментів для проколів, ін'єкцій, трансфузій і відсмоктування.

6. Асортимент гумових виробів та предметів догляду за хворими.
7. Асортимент перев'язувальних матеріалів і готових перев'язувальних засобів.
8. Асортимент очкових лінз, оправ очкових, контактних лінз, контейнерів для контактних лінз, розчини по догляду за контактними лінзами, скиаскопічні лінійки, периметр настільний, офтальмоскоп дзеркальний, тонометри, набір пробних лінз.
9. Набір мінеральних вод в пляшках з ПЕТ, скла.
10. Набір різних косметичних виробів з маркуванням.
11. Асортимент різних видів тари, закупорювальних засобів та пакувальних матеріалів.
12. Асортимент готових лікарських засобів.
13. Супровідна документація, що надходить з товаром: накладні, сертифікати якості та ін.

12. Рекомендована література

Базова

1. Батутіна А.П., Ємченко І.В. Експертиза товарів: Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2003. – 278 с.
2. Биологически активные перевязочные и хирургические шовные материалы /П.И.Толстых, В.К.Гостинцев, А.Д.Вирник, Б.Н.Арутюнян //Хирургия. – 1988. – №4.– С. 3–8.
3. Васнецова О.А. Медицинское и фармацевтическое товароведение: Практикум, М.: ГЭОТАР-Медиа, 2005. – 704 с.
4. Васнецова О.А. Медицинское и фармацевтическое товароведение: Учебник для вузов, М.: ГЭОТАР-Медиа, 2005. – 605 с.
5. Возможности использования субстерилизующих доз ионизирующего излучения для получения стерильной продукции медицинского назначения /В.В. Бочкарев, Е.П. Павлов, В.Г. Хрущев и др. //Хим.-фармац. журн. – 1986. – Т. 20, №10. – С. 1260–1262.
6. ГОСТ 17768-90. Средства лекарственные. Упаковка, маркировка, транспортирование и хранение.
7. Державна Фармакопея України. – 1-е вид. – Харків: Рирег, 2001. – 531 с.
8. Державний класифікатор продукції та послуг (ДКПП) – ДК 016:2010, введеного с 01.01.2012г. – К. : ДП «Укрметртестстандарт» , 2012. – 1833с.
9. Дремова Н.Б. Медицинское и фармацевтическое товароведение: Учебное пособие. – Курск: КГМУ, 2005. – 520с.
10. ДСТУ 3993-2000. Товарознавство. Терміни та визначення.
11. Дурнев, В. Д. Экспертиза и управление качеством промышленных товаров / В. Д. Дурнев, С. В. Сапунов, В. К. Федюкин. – СПб. : Питер, 2004.- 253с.
12. Жиряева, Е.В. Товароведение / Е. В. Жиряева, – СПб. : Питер, 2003. – 416с.
13. Коди та кодування інформації. Штрихове кодування. Маркування об'єктів ідентифікації. Штрихові позначки EAN.: ДСТУ 3146-95. – [Чинний від 1996-01-01]. – К.: Держстандарт України, 1995. – 18с.

14. Медицинское и фармацевтическое товароведение : практикум / В. Г. Демьяненко, В. А. Афанасьева, А. В. Проскочило, С. В. Бреусова; под ред. проф. В. Г. Демьяненко. – К. : ВСИ “Медицина”, 2010. – 296 с.
15. Медицинское и фармацевтическое товароведение: пособие в 2 частях. Часть 1 / В. Г. Демьяненко, Д. В. Демьяненко, А. В. Проскочило, С. В. Бреусова; под ред. проф. В. Г. Демьяненко. - Х.: НФаУ, 2012. -168 с.
16. Медицинское и фармацевтическое товароведение: пособие в 2 частях. Часть 2 / В. Г. Демьяненко, Д. В. Демьяненко, А. В. Проскочило, С. В. Бреусова; под ред. проф. В. Г. Демьяненко. - Х.: НФаУ, 2012. -141 с.
17. Національна стандартизація / Національні стандарти України. – К. : Держспоживстандарт України, 2003. – 199с.
18. Николаева, М. А. Теоретические основы товароведения : учеб. для вузов / М. А. Николаева. – М. : Норма, 2007. – 448с.
19. Про затвердження Інструкції про порядок контролю якості лікарських засобів під час оптової та роздрібної торгівлі : наказ МОЗ України № 436 від 30.10.2001. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0107-02> – К. : Державна служба України з лікарських засобів, 2001.
20. Средства лекарственные. Упаковка, маркировка, транспортирование и хранение: ГОСТ 17768-90 – [Дата введения 01.01.92]. – М. : Издательство стандартов, 1991. – 16с.
21. Сырье лекарственное растительное. Упаковка, маркировка, транспортирование и хранение.: ГОСТ 6077-80. – [Дата введения 01.07.80] – Минск : Межгосударственный Совет по стандартизации, метрологии и сертификации, 1980. – 4с.
22. Штрихове кодування. Маркування об'єктів ідентифікації. Формат та розташування штрихових позначок EAN на тарі та пакуванні товарної продукції.: ДСТУ 3147-95 – [Чинний від 1996-01-01]. – К. : Держстандарт України, 1995. – 21с.

Допоміжна

1. Алексеева Н.С., Ганцов Ш.К., Кутянин Г.И. Теоретические основы товароведения непродовольственных товаров. – М.: Экономика, 1988. – 403 с.
2. Андриенко В.Н., Литвиненко Ю.П. Материаловедение товаров народного потребления. Учеб. Пособие – К.: Київ. торг.-екон. ін-т., 1990. – 95 с.
3. Асептика и антисептика: Справочник / Под ред. О.Кудинова. – Ростов н/Д:
4. Бублевский И.М., Ускова Е.А. Использование полимерного сырья для изготовления транспортной тары. – Кишинев, 1989. –297 с.
5. Бурова М. Товароведение непродовольственных товаров. – М.: «Издательство ПРИОР», 1991. –160 с.
6. Варченко В.Г. Візуальні методи для виявлення підроблених або субстандартних лікарських засобів./ В.Г.Варченко, С.В.Сур. - К.: Моріан, 2001. – 16 с.
7. Гильмутуннов Н.Г. Промышленный метод рациональной стерилизации

- кетгута с атравматическими иглами в полимерной упаковке //Хим.-фармац. журн., 1985.– Т.19. –№5. –С. 618–620.
8. Гончарук Т. «Фальсификаты и субстандарты» – две стороны одной монеты //Провизор. – 2002. - № 7. – С. 3.
 9. Гризодуб А.И., Георгиевский В.П. К проблеме создания национальной системы стандартизации лекарственных средств //Фармаком. –1995. –№7. – С. 5–6.
 10. Друговіна О.А., Толочко В.М. Дослідження аспектів кольорового оформлення тари та упаковки для продукції вітчизняної фармацевтичної промисловості //Вісник фармації. – 2001 . – №4 (28). – С. 69–72.
 11. Закон Украины «О защите прав потребителей» от 12 мая 1991 г. № 1023 – XII.
 12. Кучерук О. Фальсифікація ліків: як їй запобігти // Еженедельник “Аптека”. – 2003. - № 46. – С. 81.
 13. Медицинское и фармацевтическое товароведение : практикум в 2 частях. Часть 1. / Под редакцией профессора Демьяненко В.Г. - Х. : СПД ФО Бровін О.В., 2009. - 330с.
 14. Медицинское и фармацевтическое товароведение : практикум в 2 частях. Часть 2. / Под редакцией профессора Демьяненко В.Г. - Х. : СПД ФО Бровін О.В., 2009. - 310с.
 15. Поликарпов И.С. Идентификация товаров. / И.С. Поликарпов, А.П. Закусилев. – К.: – 2005. - 271 с.
 16. Полимерная тара и упаковка /Под ред. С.Г. Гнеля. – М.: Химия, 1980. –272с.
 17. Принципы товароведческого анализа аппаратов для изменения артериального давления и фармацевтической опеки при их реализации / Б. П. Громовик, Н. Б. Ярко, Н. В. Галайко, О.В. Садовник, А. А. Кухар и Ю. В. Иваськевич // Провизор. – №.15. – 2005. –С. 7–11.
 18. Справочник товароведа. Непродовольственные товары: в 3-х томах. – М.: Экономика, 1998.
 19. Тара и упаковка. – 1995. – №2. – С. 52–53.
 20. Тара из полимерных материалов /Соломенко М.Г., Шредер В.Л. –М.: Химия, 1990. –398 с.
 21. Фармацевтические технологии и упаковка. – 2011. – №1-6. – 90 - 100 с.
 22. Фармацевтические технологии и упаковка. – 2012. – №1-6. – 90 - 100 с.
 23. Фармацевтические технологии и упаковка. – 2013. – №1. – 85 с.
 24. Фармацевтические технологии и упаковка. – 2013. – №2. – 95 с.
 25. Фармацевтические технологии и упаковка. – 2013. – №3. – 100 с.
 26. Медтехника. Лекарства. Изделия медназначения. Дезсредства. – 2013. - № 1-6.

13. Інформаційні ресурси

1. <http://vsegost.com/Catalog/19/19282.shtml>
2. <http://www.norm-load.ru/SNiP/Data1/7/7389/index.htm>
3. www.eurolab.ua › Словари медицинских терминов › Общая медицина

4. Информационный портал об упаковке [Электронный ресурс]. www.upakovano.ru/materials/.../glass/1479.php
5. Комплексное оснащение - Каталог поставщиков медтехники [Электронный ресурс]. <http://reagent-alfa.dp.ua/index/0-34>
6. Лабораторная посуда и приборы из стекла. [Электронный ресурс]. <http://labo.ru/xolod.php>
7. Производство химико-лабораторного, медицинского и термостойкого стекла. Часть 1. [Электронный ресурс]. http://pro-okna.com / full / 265 / proizvodstvo_thermostoykogo_stekla/
8. Наказ МОЗ України № 722 від 25.08.2010 Про затвердження Порядку маркування лікарських засобів шрифтом Брайля [Електрон. ресурс]. – Доступний з <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1044-10>
9. Закон України «Про лікарські засоби» [Електрон. ресурс]. – Доступний з http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/Z960123.html